

Monumentnummer*: 506210

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 28 januari 1997
Kadaster deel/nr 82740/165

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
It Heidenskip	Súdwest-Fryslân	Fryslân

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Workum	I			235

*Omschrijving***

De grote AMERIKAANSE WINDMOLEN is een markant herkenningspunt in het noordoostelijk van Koudum gelegen weide- en merengebied.

De naar Amerikaans model ontstane windmolen van het type "Herkules Metallicus Windturbine", uit Duitsland (Dresden) geïmporteerd door de Rotterdamse handelsmaatschappij R.S.Stokvis & Zonen Ltd werd in het begin van de 20e eeuw gebouwd op de plaats van een afgebroken traditionele windmolen. Deze molen werd waarschijnlijk gebouwd in 1862 toen het bemalingsgebied genaamd "De Hoppe" werd ingepolderd. De naam "De Hoppe" betekent steeds droger wordende inham van water.

Voor de fundering werd gebruik gemaakt van onderdelen van de stenen fundering van de afgebroken molen. Als uitzondering werd de molen bij de bouw niet voorzien van een standaardonderbouw. De onderbouw is in de jaren zestig aangebracht nadat de molen was voorzien van een dieselmotor als hulpbemaling. De toren staat in een uit beton/ metselwerk opgetrokken fundering. Op de fundering is een rood bakstenen onderbouw aangebracht voorzien van een betonnen dak. De voorwaterloop is voorzien van een stalen krooshek. De stalen vijzel is gelegen in een betonnen vijzelbak met houten deksels. De betonnen/ metselwerk achterwaterloop is voorzien van een houten wachtdeur.

De molen maalt door middel van een bemalingskolk uit op het meer "De Fluessen" (Friese boezem). De stalen toren heeft een ladder en een houten stelling. Het dertig gegalvaniseerd stalen bladen tellende windrad heeft een diameter van 10 meter. De molen is voorzien van twee vanen: een hoofdvaan en een zijvaan. De eerste dient voor de zelfregeling naar de windrichting, de tweede voor zelfregeling naar windsterkte. Aan het vakwerk van de grote vaan hangt een trapje. De molen is voorzien van een gietstalen gangwerk.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De in de molen aanwezige luchtgekoelde tweecilinder dieselmotor kan funktioneren als hulpbemaling.

De zgn. Amerikaanse windmolen uit het begin van de 20e eeuw is van cultuurhistorisch en industrieel - archeologisch belang:

- voor de geschiedenis van de industriële archeologie van Nederland in het bijzonder van die der windmotoren;
- vanwege de ontwikkeling van de vroeg-20e-eeuwse Nederlandse bemalingstechniek met gebruikmaking van Amerikaans model windmolens;
- vanwege zijn voorbeeld voor de fase tussen windmolenbemaling en motorbemaling;
- vanwege zijn rol in het ontstaan van de bemalinggeschiedenis van het bemalingsgebied "De Hoppe" en later het waterschap "Tusken Mar en Klif";
- vanwege de zeldzaamheid van zonder standaardonderbouw gebouwde grote Amerikaanse windmolens;
- vanwege zijn landschappelijke betekenis als markant herkenningspunt in het weide- en merengebied, noordoostelijk van Koudum.

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Boerderijen, molens en bedrijven	Industrie- en poldermolen	Molen